

Grec micènic

Codi: 100417
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500243 Estudis Clàssics	OT	3	0
2500243 Estudis Clàssics	OT	4	0

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Carlos Varias García
Correu electrònic: Carlos.Varias@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: Sí
Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

castellà

Equip docent

Carlos Varias García

Prerequisits

Cap

Objectius

Aquesta assignatura, optativa de 3r i 4rt curs del Grau en Estudis Clàssics, es programa per a dues de les mencions d'aquest grau: *Menció en Fonts per a l'estudi del món antic i medieval* i *Menció en Grec*.

Descripció: Aquesta assignatura examina els documents llegibles més antics de la civilització occidental: els textos de les inscripcions en argila escrits en una escriptura sil·làbica (pre-alfabètica) anomenada "Lineal B". La Lineal B fou utilitzada pels habitants de la cultura micènica de Grècia continental i de l'illa de Creta des del 1400 aC., la primera civilització europea de la història. Amb l'estudi d'aquests textos, l'alumne serà introduït en la variant més antiga coneguda fins ara de la llengua grega: el grec micènic, que precedeix als textos alfabètics en més de quatre segles.

Objectius formatius: Són cinc:

1/ Familiaritzar-nos amb l'estructura de l'escriptura Lineal B en relació amb altres sistemes gràfics utilitzats per representar el grec (l'escriptura sil·làbica xipriota i l'alfabet grec) i considerar com s'adequava la Lineal B per registrar el grec com a 'parla visible'.

2/ Comprendre la sintaxi i el sistema de comunicació dels gairebé 5.000 documents en Lineal B.

3/ Exemplificar el lèxic, la fonologia i la morfologia del grec micènic i la relació del dialecte micènic amb els posteriors dialectes grecs històrics, inclòs Homer.

4/ Comprendre la cultura del grec micènic a través del contingut de les inscripcions en relació amb els descobriments arqueològics.

5/ Aprendre com s'han de 'llegir' textos històrics.

Competències

Estudis Clàssics

- Aplicar els coneixements gramaticals adquirits a l'anàlisi i la comprensió dels textos grecs i llatins.
- Obtenir informació, a partir de l'estudi de les fonts escrites gregues i llatines, que permetin un accés a diferents aspectes dels realia (realitat sociocultural del món antic).
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar les nocions de lingüística indoeuropea al coneixement de la llengua grega o llatina, segons correspongui.
2. Aplicar les tècniques que permeten comprendre de manera ràpida i global el text grec.
3. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma, tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
4. Detectar i extreure dades històriques i culturals rellevants de les fonts antigues.
5. Discutir i contrastar informació procedent de les fonts escrites i informació d'origen arqueològic en relació amb processos o fets històrics.
6. Fer servir bases de dades especialitzades per obtenir informació sobre la literatura o l'epigrafia antigues.
7. Localitzar informació veraç i significativa per a la lectura i interpretació de textos literaris o epigràfics.
8. Utilitzar amb eficàcia i de manera autònoma les eines filològiques bàsiques.
9. Utilitzar textos epigràfics com a font històrica i literària.

Continguts

1. Introducció a l'Edat del Bronze al mar Egeu.
2. Les escriptures del II mil·lenni aC. al mar Egeu: el 'jeroglífic' cretenc, la Lineal A, la Lineal B, les escriptures xipro-minoïques.
3. Cronologia, tipologia i classificació dels textos micènics.
4. El sistema gràfic de la Lineal B: repertori de signes (sil·labogrames i logogrames) i normes ortogràfiques.
5. Fonètica i fonologia micèniques.
6. Morfologia micènica.
7. Sintaxi i lèxic micènics.
8. La posició dialectal del micènic.

9. El contingut dels textos en Lineal B i la civilització micènica: geografia dels regnes micènics; estructura política i social; sistema econòmic; culte i religió; organització militar; valoració general de les fortaleses i de les debilitats de la cultura palatina micènica.

N.B.: En aquesta assignatura hi haurà un parell de lectures obligatòries: un llibre i un capítol de llibre, detallats en l'apartat d'avaluació, que hauran de ser ressenyats.

Metodologia

Després de les explicacions preliminars dels quatre primers temes enumerats en el punt anterior per part del professor, la metodologia docent d'aquesta assignatura consistirà en la realització de comentaris lingüístics i de *realia* d'un ampli grup d'inscripcions micèniques que faran els estudiants diàriament al llarg del curs, seguint el model que el professor els haurà donat prèviament; inscripcions que serviran per explicar i il·lustrar la resta de temes de l'assignatura (5-9), referits a la variant dialectal del grec micènic i a les característiques de la civilització micènica.

Quant a les lectures obligatòries, aquestes seran objecte de ressenya per part dels estudiants.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Exposició dels continguts de l'assignatura	18	0,72	1, 2, 4, 5, 6, 9
Exposició oral del treball de curs	9	0,36	1, 2, 4, 5, 7, 8, 9
Realització dels exercicis de comentari de textos	21	0,84	1, 2, 4, 8, 9
Tipus: Supervisades			
Supervisió de la redacció escrita del treball de curs	11	0,44	1, 6, 7, 8, 9
Tutories	16	0,64	1, 2, 4
Tipus: Autònomes			
Elaboració del treball de curs	55	2,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
Lectures obligatòries i ressenyes	20	0,8	1, 4, 7, 8

Avaluació

Durant el curs, els estudiants aniran fent a classe anàlisis dels textos micènics que serveixin per explicar els continguts de l'assignatura. És important que l'estudiant tingui present que la puntuació d'aquests exercicis diaris, imprescindibles per saber elaborar el treball de curs, seran tinguts en compte de cara a l'avaluació, per la qual cosa s'insisteix en l'assistència i participació regular a classe.

Hi haurà un treball individual de curs consistent en l'anàlisi i comentari d'un grup coherent d'inscripcions micèniques, prèviament escollit d'acord amb el professor. Aquest treball es presentarà per escrit a final de curs, i també s'exposarà oralment a la resta de la classe, en un temps màxim de 20 minuts.

A més, l'estudiant farà dues ressenyes de les lectures obligatòries següents:

- M. S. Ruipérez; J. L. Melena, *Los griegos micénicos*, Madrid 1990.

- C. W. Shelmerdine, "Mycenaean society", en *A Companion to Linear B...* , vol. 1, pp. 115-158.

Aquell estudiant que hagi presentat dues de les activitats d'avaluació, a banda dels exercicis de classe, no podrà renunciar a ser avaluat; en altres paraules, no tindrà un "No Avaluable" com a qualificació final. És requisit imprescindible treure una nota mínima de 4 en cadascuna de les activitats d'avaluació per fer la mitjana ponderada de totes les notes que conformen la qualificació final, mitjana que ha d'arribar a 5 per aprovar l'assignatura. A la recuperació, només es podran presentar els estudiants que tinguin suspesa alguna activitat d'avaluació amb una nota inferior a 4, o bé no hagin arribat a 5 en la mitjana ponderada. Només es podrà recuperar en la recuperació, com a màxim, dues activitats, tret dels exercicis de classe. La nota màxima de cada activitat d'avaluació a la recuperació serà 5.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Realització dels exercicis de classe (i participació)	10%	0	0	1, 2, 4, 8, 9
Ressenya del capítol de llibre: "Mycenaean Society"	10%	0	0	1, 4, 7, 8
Ressenya del llibre: "Los griegos micénicos"	15%	0	0	1, 4, 7, 8
Treball de curs (exposició oral)	30%	0	0	1, 2, 4, 5, 7, 8, 9
Treball de curs (versió escrita)	35%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

Bibliografia

Els i les estudiants disposaran d'un dossier de l'assignatura, amb temes del programa i una selecció d'inscripcions.

La bibliografia dels estudis en Lineal B compta amb:

1/ Les edicions formals de les inscripcions micèniques.

2/ Les actes dels col·loquis internacionals micenològics (14), dels dos congressos internacionals celebrats fins ara, i d'altres congressos d'àmbit més ampli que l'estrictament micenològic.

3/ Les principals revistes de l'especialitat: *Minos* (Salamanca), amb la seva col·lecció de suplementes monogràfics; *Studi micenei ed egeo-anatolici* i *Pasiphae* (Roma); *Kadmos* (Berlin), i *Aegaeum* (Liège-Austin).

4/ Es poden trobar síntesis bibliogràfiques analítiques, desglossades anualment, a *Studies in Mycenaean Inscriptions and Dialect* (Austin, Texas (EE.UU.)), i a les pàgines de l'índex bibliogràfic de *Nestor* (vegi's ambdues sèries també en l'apartat "webgrafia").

Bibliografia bàsica:

AA.VV., *El Mundo Micénico. Cinco siglos de la primera civilización europea (1600-1100 a. C.)*, (catàleg de l'exposició celebrada al Museo Arqueológico Nacional), Madrid 1992.

- Aura Jorro, F., *Diccionario micénico*, vol. I, Madrid 1985; vol. II, Madrid 1993.
- Bartonek, A., *Handbuch des mykenischen Griechisch*, Heidelberg 2003.
- Bernabé, A.; Luján, E. R., *Introducción al griego micénico. Gramática, selección de textos y glosario*, Zaragoza 2006.
- Chadwick, J., *El enigma micénico. El desciframiento de la escritura lineal B*, Madrid 1966.
- Chadwick, J., *El mundo micénico*, Madrid 1977.
- Chadwick, J., *Linear B and Related Scripts*, London 1987.
- Chantraine, P., *Morfología histórica del griego*, Reus 1974.
- Cline, E. H. (ed.), *The Oxford Handbook of the Bronze Age Aegean*, Oxford 2010.
- Del Freo, M.; Perna, M. (eds.), *Manuale di epigrafia micenea. Introduzione allo studio dei testi in lineare B*, Limena 2016.
- Duhoux, Y.; Morpurgo Davies, Anna (eds.), *A Companion to Linear B. Mycenaean Greek Texts and their World*, Louvain-la-Neuve, vol. I, 2008; vol. II, 2011; vol. III, 2014.
- Hajnal, I., *Studien zum mykenischen Kasussystem*, Berlin 1995.
- Jiménez Delgado, J. M., *Sintaxis del griego micénico*, Sevilla 2016.
- Killen, J. T., *Economy and Administration in Mycenaean Greece. Collected Papers on Linear B*, ed. by M. Del Freo, vol. I-III, Roma 2015.
- Lejeune, M., *Mémoires de philologie mycénienne*, vol. I, Paris 1958; vol. II, Roma 1971; vol. III, Roma 1972; vol. IV, Roma 1997.
- Lejeune, M., *Phonétique historique du mycénien et du grec ancien*, Paris 1972.
- Melena, J. L., *Ex Oriente Lux. La aportación de las filologías del Oriente Próximo y Medio Antiguo a la comprensión de los primeros textos europeos*, Vitoria 1984.
- Melena, J. L., *Textos griegos micénicos comentados*, Vitoria 2001 [llibre de treball, en PDF].
- Olivier, J.-P., *Les scribes de Cnossos. Essai de classement des archives d'un palais mycénien*, Roma 1967.
- Olsen, Barbara A., *Women in Mycenaean Greece. The Linear B Tablets from Pylos and Knossos*, New York 2014.
- Palaima, T. G., *The Scribes of Pylos*, Roma 1988.
- Palmer, L. R., *The Interpretation of Mycenaean Greek Texts*, Oxford 1963.
- Piquero, J., *El léxico del griego micénico. Index Graecitatis. Étude et mise à jour de la bibliographie*, Nancy 2019.
- Ruijgh, C. J., *Études sur la grammaire et le vocabulaire du grec mycénien*, Amsterdam 1967.
- Ruipérez, M. S.; Melena, J. L., *Los griegos micénicos*, Madrid 1990 [lectura obligatòria].
- Shelmerdine, Cynthia W. (ed.), *The Cambridge Companion to the Aegean Bronze Age*, Cambridge 2008.
- Ventris, M.; Chadwick, J., *Documents in Mycenaean Greek*, Cambridge 1973.

Voutsaki, Sophia; Killen, J. T. (ed.), *Economy and Politics in the Mycenaean Palace States*, Cambridge 2001.

Webgrafia:

- <http://bib.cervantesvirtual.com/portal/diccionariomicenico/> (web del *Diccionario Micénico*).
- <http://sites.utexas.edu/pasp/> (*Program in Aegean Scripts and Prehistory*, Univ. Texas).
- <http://classics.uc.edu/nestor/> (revista *Nestor*).
- <http://calibra.classics.cam.ac.uk> (*CaLiBRA: Cambridge Linear B Research Archive*).
- <http://www.aegeussociety.org/en/index.php/aegeus/> (*Aegeus. Society for Aegean Prehistory*).
- <http://lila.sns.it/mnamon/> (*Mnamon. Antiche scritture del Mediterraneo*).
- <http://www.hf.uio.no/ifikk/english/research/projects/damos/> (*DAMOS. Database of Mycenaean at Oslo*).
- <http://ddd.uab.cat/pub/expbib/2002/linealb/article.htm> (exposició bibliogràfica a la Biblioteca d'Humanitats de la UAB el juny de 2002 en commemoració del 50è aniversari del desxiframent de l'escriptura lineal B).
- https://www.youtube.com/watch?v=_CgjVjl2bNU (*A very English genius: vida de Michael Ventris*)